

ΑΙ ΡΩΣΙΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΙΣ.

(Συνέχεια της προηγούμενον άριθμού).

Αἱ τοῦ Νεύα καὶ τῶν διακλαδώσεων αὐτοῦ ἀκταὶ (τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ Νεύα, μεγάλου καὶ μικροῦ Νεύνα) ὡς καὶ αἱ τῶν διωρύγων τῆς μεσημβρινῆς πόλεως συνενοῦνται ὑπὸ 150 γεφυρῶν, δῶν αἱ πλεῖσται ἀποτελοῦνται ἐξ γεφυροσκαφίων. Αἱ μᾶλλον ἀξιοσημείωτοι δύος καὶ τὸν ποταμὸν ζευγνῦσαι εἰσὶν αἱ ἔξης: ἡ γέφυρα Ἀλεξάνδρου μεγαλοπρεπῆς τὴν θέαν μεταξὺ δὲ τῆς Διτειναίας καὶ τῆς συνοικίας Βιθύργης, ἡ γέφυρα Τροίτσκη μεταξὺ τοῦ πεδίου τοῦ "Ἀρεώς καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἔχρας τοῦ νησιδίου τῆς ἀκροπόλεως, ἡ γέφυρα τῶν Ἀνακτόρων μεταξὺ τῶν χειρεριῶν ἀνακτόρων καὶ τοῦ χρηματιστηρίου, ἡ γέφυρα τοῦ Νικολάου μεταξὺ τῆς ἀγγλικῆς προκυμαίας καὶ τῆς νήσου τοῦ Βασιλείου, ἐκ γρανίτου καὶ σιδ. ρου, στηριζομένη ἐπὶ 7 ὑπερμεγέθων στηλῶν καὶ ἡς ἡ μία ἄψις εἶναι κινητὴ διὰ τὴν τῶν σκαφῶν δύοδον. Ἐν ταῖς διώρυξιν αἱ γέφυραι εἰσὶ πᾶσαι σταθεραὶ ἐκ γρανίτου δὲ καὶ σιδήρου. Ἡ γέφυρα ρρα τῆς Φοντάγκας εἶναι ἀξία ιδιαζούσης μνείας ὡς καὶ ἡ αἰγυπτιακὴ γέφυρα, κρεμαστὴ ὅστις ἐν Διτειναίᾳ.

* *

Οἱ ναοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ εἶναι καθολικοί, λουθηρανικοί, καλβινικοί κλπ., ἀνέρχονται εἰς 240, αἱ δὲ μοναὶ ὡς καὶ αἱ τῆς Μόσχας, περιλαμβάνουσι μέχρι πέντε ἡ ἔξι ἔξι αὐτῶν.

Οἱ μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ ἀγίου Ἰσαάκ, ἔργον τοῦ γάλλου ἀρχιτέκτονος Ρεχάρδου Μομφεράνδου, ἐστούγισε περὶ τὰ 80 ἑκατομμύρια φράγκων. Τὸ σχῆμα τοῦ μνημείου εἶναι ὁ ἀλληνικὸς σταυρός. Ἐν τῷ ἔξωτερικῷ ἐπιβλητικῷ καὶ μεγαλοπρεπῇ περιστούλᾳ ἐκ κολοσσιαίων στηλῶν ἔξερυθροῦ πορφυρίου, κεντρικὸς τρούλος ἔξι ἐπιχρύσου χαλκοῦ καὶ τέσσαρες πλάγιοι, προστύπεις ἐκ λευκοῦ γρανίτου μετ' ἀναγλύφων, ὀρειχάλκινοι πύλαι, ἐν δὲ τῷ ἔσωτερικῷ στηλαι τὸ μαλαχίτου καὶ κυανίτου, τοῖχοι κεκαλυμένοι ὑπὸ ποικίλων μαρμάρων, τὸ καταπέτασμα καὶ τὸ ἵερὸν βῆμα, ὃπου ὁ γρυπός, τὰ πολύτιμα μωσαϊκά καὶ τὰ λαμπρότερα τῶν ἀντικειμένων εἰσὶ διακεχυμένα, τοιοῦτο τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, οἵτινος ὁ ρυθμὸς ἀπλοῦς μὲν ἐστι: καὶ μεγαλοπρεπῆς ἀλλὰ σοφαρὸς καὶ ἀνάλογος πρὸς τὸν ὅγκον τοῦ οἰκοδομῆματος.

Οἱ μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς Παναγίας τοῦ Καζάν, ἔγων σχῆμα λατινικοῦ σταυροῦ καὶ οἱ ἡ ἡμικυκλοτερῆς στοὰ ἀναπολεῖ τὸν ἐν Ρώμῃ ναὸν τοῦ ἀγίου Πέτρου, ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην διὰ τῶν ὀρειχάλκινων αὐτοῦ πυλῶν τὰς τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Φλωρεντίας. Τρούλος, ὕψους 20 μέτρων, δεσπόζει τοῦ βασιλικοῦ ναοῦ. Ὁ γρανίτης καὶ ὁ ἴασπις κοσμοῦσι τὸν πρόναον, ὃπου εὑρηται ἐναποτεθειμένα στρατιωτικὰ τρόπαια· ὁ ἐπεξειργασμένος ἄργυρος καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι κοσμοῦσι τὸ τε εἰκονοστάσιον καὶ τὰ τῶν εἰκόνων πλαίσια.

Οἱ μητροπολιτικὸς ναὸς Πέτρου καὶ Παύλου (ἀκρόπολις) οὐδὲν τὸ ἀξιοσημείωτον ἔχει ἔξωτερικῶς, ἔκτος τοῦ τετραγάνου κωδονοστάσιου, τοῦ καταλήγοντος εἰς ἐπίγυρον βέλος. Τὸ εἰκονοστάσιον ἀπαστράπτει ἐκ τῶν πολυτέμων λίθων καὶ τῶν μεγάλης ἀξίας διακόσμων. Ὁ ναὸς οἵτος πλούσιος ἐπίσης εἰς πολεμικὰ τρόπαια, περιλαμβάνει τοὺς τάφους τῶν μωναρχῶν ἀπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου.

Οἱ μητροπολιτικὸς ναὸς Σμολύνη, ἔξαρτώμενος ἐκ τῆς μονῆς τῶν εὐγενῶν δεσποινίδων, παρὰ τὰ ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδος, εἶναι: ναὸς ὀλόκληρος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου· πέντε τρούλοι κυανοῦ χρώματος περιβάλλονται τὸν κεντρικὸν δῶμαν.

Ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἀγίου Ἀλεξάνδρου Νεύσκη, ἀληθεῖ φρουρίῳ, οἵτινος ἡ εὐρεῖα περιοχὴ περιλαμβάνει τρεῖς ἐκκλησίας καὶ τοὺς μητροπολιτικοὺς ναοὺς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς ἀγίας Τριάδος, ἡ προσοχὴ συγκεντροῦται: ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου βασιλικοῦ ναοῦ, καλουμένου πρὸς τούτοις καὶ ναοῦ τοῦ συντάγματος Ἰσμαΐλόβου. Οὕτως, ἰδρυθεὶς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ τσάρου Νικολάου τοῦ Α', ἔχει ἐπιβλητικὴν τὴν ὅψιν, τέσσαρας στοάς, ὑποστηριζομένας ὑπὸ 24 στηλῶν, πέντε κυανοχρόνους τρούλους, εἰργασμένον καταπέτασμα, μεγαλοπρεπῆ πολυέλατον καὶ μαρμάρινος πλάκας ἐν τῷ ἔσωτερικῷ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν θρησκευτικῶν οἰκοδομημάτων δέον νὰ μνημονεύθωσιν ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Βασιλείου δὲ ναὸς τοῦ ἀγίου Ἀνδρέου, ἀναγόμενος εἰς τὸν ΙΗ' αἰῶνα, ἐλληνικοῦ δὲ ρυθμοῦ καὶ πέντε φέρων τρούλους, ἐν δὲ τῇ νήσῳ τῶν Φαρμακοποιῶν ἡ ἐκκλησία τῆς Μεταυορφώσεως, ἀναγόμενη εἰς τὸν ΙΘ' αἰῶνα, μικρὰ μὲν ἀλλὰ ὥραία ὡς ἐκ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς αὐτῆς.

* *

Ως οἱ ναοί, μᾶλλον δὲ πλειότερον ἢ οἱ ναοί, τὰ ἀνάκτορα καὶ μέγαρα τῆς Πετρουπόλεως ἐκπλήγσουσι τὸν ξένον διὰ τοῦ μεγέθους τῶν διαστάσεων καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ καὶ γλυπτικοῦ διακόσμου. Τὸ μέγαρον τοῦ ναυαρχείου, γειτνιάζον τοῖς χειμερινοῖς ἀνάκτοροις, τῷ Ἐρημητηρίῳ, τῷ μεγάρῳ τοῦ ἐπιτελείου καὶ τῆς γερουσίας, εἶναι ὑπερμέγεθες τετράπλευρον: στῆλαι διασχίζουσι τὴν πρόσοψιν αὐτοῦ γιγαντιαῖς κεγγυρωμένος πύργος μετὰ κομψῶν πυργίσκων χαρακτηρίζουσι τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, ἐν ᾧ εἰσιν ἐγκατεστημένα τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν, ναυτικὸν μουσεῖον, σχολὴ τῶν δοκίμων καὶ βιβλιοθήκη 30,000 τόμων περιλαμβάνουσα.

Τὸ τοῦ ἐπιτελείου, ἐν ᾧ εὑρηται συγκεκεντρωμένη ἡ ὑπηρεσία πολλῶν ὑπουργίων, εἶναι μεγαλοπρεπὲς μέγαρον ἐξ ἵσου κολοσσιαῖον: ὀρειχάλκινον σύμπλεγμα (ἄρμα καὶ ἵπποι) ὑπέρκειται τοῦ γιγαντιαίου αὐτοῦ θόλου.

Τὰ χειμερινὰ ἀνάκτορα εἰσὶν ἐπίσης ὑπερμέγεθες τετράπλευρον, ἔχον ἐν τῇ προσόψῃ αὐτοῦ πλῆθος στηλῶν, βαρειῶν δὲ καὶ ψυχρῶν ὡς ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς ἀφθονίας τῶν ἐν αὐτῷ γλυφῶν. Τὸ ἐσωτερικόν δπου διαδοχικῶν ὑπάρχουσι: τέσσαρες ὄροφατ αἰθουσῶν, φέρει ἀνήκουστον πλοῦστον.

Τὸ Ἐρημητήριον, δημιούργημα Αἰκατερίνης τῆς Β' ἀνωκοδομήθη ὑπὸ Νικολάου τοῦ Α': τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ οἰκοδόμημα, συνενούμενον δὲ διὰ διαδρόμου μετὰ τῶν χειμερινῶν ἀνακτόρων, ἀποτελεῖ ὡς μουσεῖον ἐν τῶν ἰδρυμάτων, ἐφ' οἷς ἡ Ρωσία δύναται νὰ σεμνύνηται.

Τὸ νέον ἀνάκτορον Μιχαήλωφ, τοσκανικοῦ ρυθμοῦ ἐπιβλητικὸν καὶ ὥραιότατον χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου τοῦ Α': ἀέτωμα ὑποστηριζόμενον ὑπὸ δέκα κιόνων μεταξὺ δύο προεχουσῶν πτερύγων καὶ λαμπρὸν κιγκλιδωτὸν ὑποστηριζόμενον ἐκ κιόνων ἐκ γρανίτου χαρακτηρίζουσα τοῦτο.

Τὰ ἀνάκτορα "Ανιτσκωφ ἐπὶ τῆς Φοντάγκας εἶναι σεμνὸν οἰκοδόμημα, μεγεθυνὲν ἀρότου κατέστη ἐνδιαίτημα, τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ'.

Τὸ μέγαρον τῆς Ταυρίδος παρὰ τὸν Νέαν ἀναμιμνήσκει λαμπρὰν ἑορτὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πότερουν ὑπὲρ τῆς Τσαρίνας Αἰκατερίνης τῆς Β', ἡτοις ἀδωρήσατο αὐτῷ τοῦτο καὶ ἡτοις εἴτα ἐπανηγόρασεν αὐτὸν περιστύλιον ἔξι ἔξι ἀποτελούμενον κιόνων, τρούλος ὑπερκείμενος τῆς μόνης ἐκ πλίνθων ὄροφης, εὐρυτάτη αἰθουσαὶ ἐν τῷ ἔσωτερικῷ, χρησιμεύσας ὡς μουσεῖον καὶ ὄπισθεν χειμερινὸς κῆπος τοιοῦτον ἐστι τὸ μέγαρον τοῦτο διάσημον μᾶλλον ἢ κομψόν.

Πρὸς τοῖς ἀνωτέρω οἰκοδομῆμασι δέον νὰ μνημονεύθωσι καὶ τὰ ἔξης: τὸ ὥραιόν μεγάρον τοῦ χρηματιστηρίου, ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ, τὸ μέγαρον τοῦ μεγάλου δουκὸς Κωνσταντίνου (τὸ λεγόμενον μαρμάρινον μέγαρον), τῆς μεγάλης δουκίσσης Μαρίας, τὸ τῶν μεγάλων δουκῶν Βλαδιμήρου καὶ Ἀλεξίου καὶ τὰ μέγαρα Στρογγύνωφ καὶ Σερεμέτιεφ.

* *

Ἀνδράντες, στῆλαι, συμπλέγματα, θριαμβευτικαὶ ἀψίδες κοσμοῦσι τὰς δημοσίους πλατείας καὶ τοὺς κίπους τῆς Πετρουπόλεως. Τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα τῶν εἰς ἀνάμυνσιν ποικίλων γεγονότων ἰδρυθεῖσαν τούτων μνημεῖον εἰσὶν: "Ο διάσημος ἔφιππος ἀνδριάς Πέτρου τοῦ μεγάλου (ἔργον τοῦ Φαλκονέτου), βασιλέως ἐπὶ ὑπερμεγέθους ὄγκου γρανίτου (ἐν τῇ πλατείᾳ Ἰταάκ), ἔτερος ἀνδριάς Πέτρου τοῦ Α' ὡς ρωμαίου αὐτοκράτορος, ἡτονος κομψός, ἡ στήλη τοῦ Ἀλεξάνδρου μονόλιθος ἐκ γρανίτου μόφου 27 μέτρων, δυστυχῶς διαρραγεῖσα, ἐδραζομένη ἐπὶ ὀρειχαλκίνου βάθρου, τὸ μνημεῖον Αἰκατερίνης τῆς Β', ὁ ἔφιππος ἀνδριάς Νικολάου τοῦ Α', ὁ ὀρειχαλκίνος ἀνδριάς τοῦ Σουθόρωφ, ὁ ὀθελίσκος Ρουμιάντζωφ ἐκ μελανοῦ γρανίτου, τὸ μνημεῖον τοῦ ναυάρχου Κρούζενστερν (παρὰ τὸν Νεύαν), τὸ μνημεῖον τοῦ μυθοποιοῦ Κρύλωφ (θερινὸς κῆπος), αἱ θριαμ-

θευτικαὶ ἀψίδες τῆς Μόσχας καὶ τῆς Νάρβας, τῆς τελευταίας ταύτης οὔσης ἐκ γρανίτου καὶ κεκαλυμμένης ὑπὸ χαλκίνων πλακῶν, κεκομημένης δὲ ὑπὸ εἰκοσι τείνων καὶ φερούσης τέθριππον, — τὸ μνημεῖον τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου, ίδρυμένη τῷ 1886 παρὰ τὸν σταθμὸν τῆς Βαρσοβίας καὶ ἀποτελούμενον ἐκ τετραγώνου βάθρου ἐκ γρανίτου, περιβαλλομένου ἐκ διαφόρων τηλεβόλων καὶ ὑποβαστάζοντος ὅρειγαλκίνην κορινθίακὴν στήλην (καταρτισθεῖσαν ἐκ ξένων τηλεβόλων) ἡτις φέρει ἐν τῇ κορυφῇ ἄγαλμα τῆς νίκης, τέλος ἐν ταῖς ὅχθαις τῆς διώρυχος τῆς Αἰκατερίνης ὁ ναΐσκος, ὃς τις ἰδρύθη εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἀξιοθηγῆτου θανάτου τοῦ τσάρου Ἀλεξάνδρου τοῦ Β'.

Τὰ μουσεῖα, αἱ βιβλιοθήκαι, αἱ ἀνάτεραι σχολαί, τὰ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματά, ἔτινα κέκτηται ἡ Πετρούπολις εἰσὶν ἀντάξια τῆς πρωτευούσης ἴσχυρᾶς αὐτοκρατορίας. Ἐν τῇ πρώτῃ τάξει ἀναφαίνεται τὸ Μουσεῖον τοῦ Ἑρημητηρίου, ἐν τῶν πρώτων μουσείων τοῦ κόσμου, λαμπρομένης ὑπὸ ὅψιν τῆς εὐρύτητος, τῆς λαμπρότητος αὐτοῦ καὶ ἰδίᾳ τῶν μοναδικῶν θησαυρῶν, οὓς περιλαμβάνει· μακρὰ μονογραφία ὑδέποτε θὰ ἀπηρθυμεῖ ἐπαρκῶς, καὶ κατ' ὄνομα τὰ ἐν αὐτῷ κειμένια. Τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκαδημίας τῶν καλῶν τεχνῶν, μεθ' οἷς συνηνώθη ἡ λαμπρὰ στοὰ τοῦ μεγάρου Δούχετερέργη, ἡ στοὰ Σεμένωφ ἐπίσης ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Βασιλείου, ἔνθα εὑρηται· φιλανδικὴ καὶ διλανδικὴ σχολὴ ἔκτος τούτων πολλὰ ιδιωτικὰ μουσεῖα μαρτυροῦσι περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς καλατομητίας τῆς συγγρόνου Ρωσίας.

Ἄφ' ἑτέρου μουσεῖα ἀλλοίου γαρακτήρος, ὡς τὸ ἀσιατικόν, ἔθνος γραφικόν, ζωολογικὸν καὶ ὄρυκτολογικόν, ἡ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, ἡ βιβλιοθήκη τῆς δποίας κέκτηται 300,000 τόμων ἡ τοιαῦτα σίες ἡ συλλογὴ τῆς μεταλλουργικῆς σχολῆς, τὸ μουσεῖον τοῦ πυροβολικοῦ, τὸ ναυτικὸν μουσεῖον, τὸ μουσεῖον τῶν ὅπλων, τὸ τελωνειακὸν μουσεῖον τὰ ἀγρονομικὰ μουσεῖα, τὸ τεχνολογικόν, τὸ παιδιαγωγικόν, τὸ τῶν ἐφημοριμένων γνώσεων, τὸ τῆς οἰκονομολογικῆς ἑταῖρίας τεκμηριοῦσι τὸ πρακτικὸν πνεῦμα τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ.

Ἄπαριθμάσιαν ἔτι ἐν τῇ σειρᾷ τῶν μεγάλων καθιδρύματων τῶν ἀποσκοπούντων εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ἐπιστημῶν, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων τὴν δημοσίαν αὐτοκρατορικὴν βιβλιοθήκην (ἐν τῇ πλατείᾳ Ἀλεξάνδρου καὶ τῇ διόδῳ Νεύσκη), εἰς ἥν κατ' ἔτος συγχάζουσι τούλαχιστον 100000 ἀναγνῶσται καὶ ἡτις περιλαμβάνει 1,100,000 τόμων, 125,000 χειρογράφων καὶ 86,000 γαρτῶν, τὸ Πανεπιστήμιον, ἐπιτυχῶς καλλιεργοῦν τὰς μαθηματικὰς καὶ φυσικὰς ἐπιστήμας, περιλαμβάνον δὲ τετάρτας σχολὰς μετὰ 80 καθηγητῶν καὶ βιβλιοθήκης ἐξ 65000 τόμων), τὸ ἀνώτερον ἐκπαιδευτήριον τῶν γυναικῶν (սετὰ δύο σχολῶν), ἡ ἀρχιτεκτονικὴ σχολὴ, ἡ ὄρυκτολογικὴ Ἀκαδημία, ἡ δασονομικὴ Ἀκαδημία, τὸ τεχνολογικὸν Ἰνστιτούτον, ἡ τῶν στρατιωτικῶν ἑταῖρῶν Ἀκαδημία, ἡ ναυτικὴ Ἀκαδημία, ἡ σχολὴ τοῦ ἐπιτελείου ἡ Ἀκαδημία Νικολάου, ἡ Ἀκαδημία τοῦ πυροβολικοῦ, τὸ ἀστεροσκοπεῖον Πουλκόβας, ἡ σχολὴ τῶν μηχανικῶν, ἡ σχολὴ τῶν γεφυρωτοιῶν, ἡ σχολὴ τῶν καλῶν τεχνῶν, ἡ μουσικὴ σχολὴ, ἡ ἐμπορικὴ, δύο θεολογικαὶ ἀκαδημίαι (όρθοδοξοὶ καὶ καθολικοί), 12 γυμνάσια ἀρρένων, 8 παρθεναγωγεῖα, 7 ἴνστιτούτα τῶν εὐγενῶν δετποινίδων, 11 ἐπαγγελματικὰς σχολὰς, 4 στρατιωτικά, 140 πρωτοβάθμιοι ἀρρένων καὶ 110 τῶν θηλέων. Εἰς ταῦτα συγκατελεκτέον ἔκτὸς τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ διάφορα σωματεῖα ἡ ἑταῖρίας, ὡς τὴν δραστηριωτάτην καὶ πλουσίαν γεωγραφικὴν ἑταῖρίαν, τὴν ἀρχαιογραφικὴν ἑταῖρίαν, τὸ ἴστορικὸν καὶ φιλολογικὸν ἴνστιτούτον καὶ τὴν ἐντομολογικὴν ἑταῖρίαν.

Αἱ φιλόπτωχοι ἑταῖρίαι καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἐν οἷς ὑπηρητοῦσιν ἀδελφαὶ τοῦ ἑλέους, εἰσὶ πολυάριθμα, ἀρκεῖ δὲ νὰ σημειώσωμεν ὅδε τὰ σπουδαιότερα τούτων: τὸ ἐκθετοκομεῖον, τὸ ἀσυλον τῶν καφαλέλων, τὰ ἀσυλον Μαρίας τῆς Μαρίαληνης, Ὁμπούκωφ, Ἀλεξάνδρου, τὸ τῶν γυναικῶν, τοῦ ναυτικοῦ καὶ τῶν φρενοβλαβῶν.

* *

Ἡ Πετρούπολις κέκτηται δωδεκάδα θεάτρων, ἔνια δύμας εἰσὶ παρατήματα δημοσίων κήπων, οἵτινες ἀνοίγονται εἰς τὸ δημόσιον μόνον κατὰ τὸ θέρος. Τὸ αὐτοκρατ. θέατρον τῆς Μαρίας, παρὰ τὴν τῆς Αἰκατερίνης διώρυχα, εἶναι ώρισμένον ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ ρωσικὸν μελόθραμα καὶ μιμόρχημα. Ἐν τῷ θεάτρῳ Μιχαήλ (ἐν τῇ πλατείᾳ Μιχαήλ) παίζονται γαλλικὰ καὶ ρωσικὰ δράματα, ἐν τῷ θεάτρῳ Ἀλεξάνδρου,

μεγαλοπρεπεστάτῳ οἰκοδομήματι (ἐν τῇ διόδῳ Νεύσκη) παριστάνονται ρωσικαὶ κωμῳδίαι καὶ δράματα. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτους καὶ τίνα ἄλλα διάιτερα θέατρα. Τὸ θέατρον Παναγέφ (ἐν τῇ προκυμαίᾳ τοῦ Νεύ) εἰναι καθωρισμένον διὰ τὸ ιταλικὸν μελόθραμα, ἐν δὲ τῷ Μιχρῷ θέατρῳ παίζονται κωμειδύλλια καὶ ὀπερέται παντὸς εἰδόους.

Ἐν τῇ ρωσικῇ πρωτευούσῃ ἔκδιδονται 210 ἐφημερίδες ἢ ἐπιθεωρήσεις. Αἱ κυριώτεραι λέσχαι εἰσὶν ἡ ἀγγλική, ἡ τῶν εὐγενῶν, ἡ Yacht-club καὶ ἡ Λέσχη τῶν Καλλιτεχνῶν. Ὡς κέντρον προσελκύσεως καὶ διασκεδάσεως δέον νὰ μηνημονεύσωμεν καὶ τῶν περιπάτων, τῶν ἀλσῶν, καὶ τῶν δημοσίων κήπων, οἵτινες τοσοῦτον συντελοῦσι κατὰ τὸ θέρος ἰδίᾳ πρὸς διακόσιας τῆς εὐρείας πρωτευούσης. Τοιαῦτα δὲ κέντρα εἰναι ὁ Θερινὸς Κῆπος, παρὰ τὸ πεδίον τοῦ "Αρεως, ἀποτελῶν ἄλσος γαλλικοῦ συστήματος, τόπον δὲ περιπάτου τῆς ἀνωτέρας αὐλικῆς κοινωνίας καὶ περιβαλλόμενος ὑπὸ μεγαλοπρεποῦς κιγκλιδωτοῦ ἐπιχερύτου, ὃπερ διοστηρίζουσι 36 στήλαι ἐκ γρανίτου· ὁ Κῆπος τοῦ Μιχαήλ, ὁ Κῆπος τοῦ Ἀλεξάνδρου (ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ναυαρχείου), τὸ ἄλσος Ἀλεξάνδρου καὶ ὁ παράτρημα αὐτοῦ ἀποτελῶν ζωολογικὸς κῆπος (παρὰ τὴν ἀκρόπολιν), ὁ Κῆπος τῆς Ταυρίδης, ὁ Κῆπος Ίουσουπώφ, ὁ Κῆπος Δεμιόδωφ (πρὸς ΝΔ), ὁ μεγαλοπρεπὴς βασικὸς κῆπος (ἐν τῇ Νήσῳ τῶν Φαρμακοποιῶν), τέλος τὸ φυτοκομεῖον τοῦ δασονομικοῦ σώματος, αἱ πολύστροφοι δίοδοι, τὰ μικρὰ δάση, οἱ ώραῖοι ιδιαίτεροι μικροὶ κῆποι, οἱ περιβόλλοντες τὰς ἐπαύλεις, αἵτινες εἰσὶ διεπαρμέναι ἐπὶ τῶν δύχθων τῶν νήσων τοῦ Νεύα μέχρι τῆς Ἀκρας τῆς γήσου Ιελαγκούν, ἔντευκτηρίους τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας κατὰ τὰς ὠραῖας τοῦ θέρους ἡμέρας καὶ πέραν ἔτι ἐπὶ τῆς φιλανδικῆς ἀκτῆς.

Τὸ κλῖμα τῆς Πετρουπόλεως εἰναι τραχὺ διὰ τοὺς ξένους καὶ τοὺς ἀποίκους, οἵτινες ἐπίσης πληρόνουσιν αὐτῷ φόρον, διαρκής δὲ διγρασία χαρακτηρίζει αὐτό. Ἐνίστε ἀνευ βαθμιαίας τινὸς μεταβατικῆς φάσεως τὴν δριμυτήτηα παγεροῦ χειμῶνος διαδέχονται τὰ μεγάλα θερινὰ θάλπη. Τὸν χειμῶνα ἐπικρατεῖ φύχος 30—35 βαθμῶν. Τὸ θέρος ἡ θερμοκρασία εἰναι μετρία. Ο Νεύας εἰναι πεπηγὼς ἀπὸ τοῦ δεκεμβρίου μέχρι τοῦ απριλίου, 146 τούλαχιστον ἡμέρας, ἡ δὲ διμήλη ἐπικρατεῖ ἀπὸ τοῦ νοεμβρίου μέχρι τοῦ μαρτίου. Παρατεταμένη ἀμφιλύκη καὶ ἐπισπεύδουσα ἡώς καὶ ὀλοκληρίαν ἔχαφανίζουσι τὰς νύκτας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θέρους. Τὸν χειμῶνα ἐπικρατεῖ φύχος 30—35 βαθμῶν. Τὸ θέρος ἡ θερμοκρασία εἰναι μετρία. Ο Νεύας εἰναι πεπηγὼς ἀπὸ τοῦ δεκεμβρίου μέχρι τοῦ νοεμβρίου, 146 τούλαχιστον ἡμέρας, ἡ δὲ διμήλη ἐπικρατεῖ ἀπὸ τοῦ νοεμβρίου μέχρι τοῦ μαρτίου. Παρατεταμένη ἀμφιλύκη καὶ ἐπισπεύδουσα ἡώς καὶ ὀλοκληρίαν ἔχαφανίζουσι τὰς νύκτας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θέρους.

Ο πληθυσμὸς περιλαμβάνει διάφορα στοιχεῖα, Σλαβίους, Φιλλανδίους, Τατάρους, Γερμανοὺς κλπ. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ίουδαιοι λίαν πολυάριθμοι εἰναι αὐτόθι. Τὸ τρίτον τοῦ μονίμου ἡ ρωσικὸς πληθυσμοῦ ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν εὐγενῶν, τοῦ κλήρου, τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν λειτουργῶν. Τῆς θυησιαύτητος οὕσης ἀνωτέρας τῶν γεννήσεων ὁ πληθυσμὸς αὐξάνει μόνον διὰ τῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν προελέσεων. Οἱ νεῖοι δεινάς θείστανται τὰς ἐπηρείας τοῦ κλήρου. Τὰς κοιραδικὰ νόσηματα ἐπικρατεῖσιν.

Ὑπὸ διοικητικὴν ἔποψιν ἡ πρωτεύουσα διαιρεῖται εἰς 13 συνοικίας ἡ περιφερείας, ἀστυνομικῶς δὲ εἰς 4 μὲν τμῆματα 12 δὲ συνοικίας. Νομάρχης κέκτηται ἀνωτέρων ἔξουσίαν ἐπὶ τῆς πόλεως, ἡτις διοικεῖται ἐξ ιδίων ὑπὸ δημάρχου, δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς. Η πόλις τροφοδοτεῖται ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀγορᾶς Σεννάζα-Πλότσα καὶ ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐπίσης ἀγορᾶς τῶν ξένων. Τριάκοντα τροχοβρομικὰ γραμματὰ διασχίζουσι τὰς δόδους καὶ τὰς πλατείας, αἵτερες ἔχουσην προτερούσιες καὶ γραμματὰ λεωφορείων καὶ μέγας αριθμὸς δροσκῆν ἡ ἄλλων ἀμάξων, κινουμένων μετὰ μεγάλης ταχύτητος. Ατμοπλοϊκὰ γραμματὰ ἐκτελοῦσι τὴν ἐν τῷ Νεύ φημετίαν· διὰ δύο ξύλων, γρανίτου καὶ ἀσφάλτου στρώσις τῶν δόδων καὶ πεζοδρομίων ἐπὶ μικρὸν μόνον διαρκεῖ. Τὸ ηερόφων, τὸ πετρέλαιον καὶ δηλεκτρισμὸς χρησιμοποιοῦνται πρὸς φωτισμὸν τῆς πόλεως. Νεκροταφεῖα ὑπάρχουσι μακρὰν τῆς πόλεως ἐν τοῖς περιγραφοῖς.

Η Πετρούπολις εἰναι βιομηχανικὴ πόλις καὶ ἡ πρώτη τοῦ κράτους· τὰ 478 ἐργοστάσια αὐτῆς, ὧν τινα κολοσσιαῖα, παράγουσιν ἐμπορεύματα ἀξίας 500 ἑκατομ. φράγκων. Τὸ ἐμπόριον ὑπολείπεται μόνον τοῦ τῆς Μόσχας καὶ τῆς Οδησσοῦ· ἡ ναυσιπλοΐα νέας ἔτυχεν ὀθήσεως διὰ τῆς κατασκευῆς τῆς θαλασσίας διώρυχος.

Προάστεια τῆς Πετρουπόλεως. — Τὰ τῆς ρωσικῆς ταύτης μεγαλοπόλεως προάστεια εἰσὶ τὰ ἐπόμενα:

Κρονοστάδον, πολεμικὴ πόλις καὶ λιμὴν πρὸς τὴν Αἴγαραν τῆς

νήσου Κοτλίν· δύγυρώματα ἐκ τειχῶν ἐκ γρανίτου μετὰ θωρηκτῶν πυργίσκων, στοιχίσαντα 300 ἑκατομμύρια, νεώρια, ὀπλοστάσια, στρατιωτικὸν καὶ ναυτικὸν νοσοκομεῖον. Δαμπρά ἄποψις τοῦ φιλλανδίκου κόλπου.

Τδαρκός-Σέλος, αὐτοκρατορικὸν χωρίον εἰς ἀπόστασιν 25 χιλιαμέτρων πρὸς Ν τῆς Πετρουπόλεως διὰ τοῦ σιδηροδρόμου· εὔρυτατον ἄλσος, ἀνάκτορον ποικίλου ρυθμοῦ. Ἡ ἐσωτερικὴ διαχορηγησίς ὅπου διχορηγησίας οὐκ εἴδη ἔξιλων εὑρηται· ἐπεισηγένενται καὶ ἀφθόνως διακεχυρέντα, εἶναι θευματίων πολυτελής.

Παυλόδοσις, αὐτοκρατορικὴ κατοικία πρὸς ΝΑ· μέγαρον ἀνοικοδομηθὲν τὸν ΙΗ' αἰῶνα. Αἱ λίθοι τῆς Σιβηρίας, διαλαχίτης, δικανίτης, πολυτελεῖς Γοβελίνειοι τάπητες καὶ ὑπερμεγέθη κατόπτρα κοσμοῦσι τὰς αιθούσας τοῦ ἀνάκτορου τούτου, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὸν μέγαν δοῦκα Κωνσταντίνον καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ μεγάλην δούκισσαν Ἀλεξάνδραν..

Γατσίνα, αὐτοκρατορικὸν ἐνδιαίτημα πρὸς ΝΔ· ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τῆς Βαρσοβίας· ἀνάκτορον σοφερόν, ἔχον ὅπισθεν δάσος καὶ λίμνην.

Κραδνός-Σέλος, πρὸς ΝΔ, τόπος θερινῆς κατασκηνώσεως τῶν συνταγμάτων τῆς φρουρᾶς· ἀνάκτορον ἰδρυθὲν ὑπὸ Νικολάου τοῦ Α' λαρμάρη τοποθεσία.

Πέτερχοφ, μικρὰ πόλις καὶ ἀνάκτορον πρὸς τὸ ΝΔ ἐν τῷ φιλλανδίκῳ κόλπῳ καὶ ἐπὶ τῆς σιδηροδρ. γραμμῆς τοῦ Ὀρχανιεμβάσου. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὰς ρωσικὰς Βερσαλλίας καὶ εἶναι πλουσιώτατον ἐσωτερικῶς. "Ἄλσος, ἀνδηρα καὶ ὕδατα, περίπτερον Marly καὶ Monplaisir· λαμπρὰ θέα τῆς Πετρουπόλεως καὶ τοῦ φιλλανδίκου κόλπου.

Ορανιεμβάσου πολίχη καὶ αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον πρὸς Δ τοῦ Πέτερχοφ ἀπέναντι τῆς πόλεως Κρονστάδης· τὸ ἀνάκτορον ἐπὶ δύφωματος κείμενον περιβάλλεται ὑπὸ δασυλλίων μετὰ πιδάκων κλπ.

στρατείαν ἐναντίον τοῦ Μέρος, ὅπου οἱ Τεκκὲ εἶχον ἐγκατασταθῆν πρὸ τετραετίας. Ἡ κατάστασις ἥτο δαφῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην· ἡ τῆς Ρωσίας ἐπιφρούρη ὑπερεῖχεν ἐν Περσίᾳ, τούναντίον ὅμως ἐν Ἀφγανίᾳ, ἥτις τῷ 1863 ἀνεκτήσατο τὸν Ἐράτην, ἡ Ἀγγλία ἐδέσποτε. Οἱ Τουρκομάνοι διετέλουν ἀνεξάρτητοι, πρὸς τὸ μέρος ὅμως τῶν ρωσικῶν κτήσεων αἱ ἐπιδρομαὶ αὐτῶν εἶχον ἀναστᾶν ὑπὸ τῶν νεωστὶ ἰδρυθέντων φρουρίων ἐν τοῖς πέριξ τῆς ιδίας αὐτῶν χώρας, ἥτινα ἐχοπούμενσαν ὡς ἀφετηγίαι σωμάτων πρὸς τὸ αὐτὸν χωρούντων κέντρον. Ἐπιλήθεν εἶτα ἐποχὴ τις στάσεως, βραχυτάτη δύως, ἐν τῇ τῶν Ρώσων πορείᾳ πρὸς τὴν κεντρικὴν Ἀσίαν. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν μεγάλως ἐπεξέτεινον τὰ τῆς Σιβηρίας μεθόρια. Ὁ Μουραβιέβ κατέκτη τὸν ποταμὸν Ἀμούρ τῷ 1854 καὶ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Πεκίνου ἡ Σινικὴ παρεχώρει τῇ Ρωσίᾳ τὴν πρὸς Ν. τοῦ ποταμοῦ τούτου κειμένην χώραν μέχρι τοῦ Ούσουρῆ (1860). Ἡ κτῆσις τῶν νέων τούτων ἐπαρχιῶν ἐξηδράλιζε λαμπρῶν ποταμίων ὁδῶν καὶ ἐξαιρέτους παραλίους θέσεις, ἐν κλίματι σχετικῶς ὑπίπειρος: τὰ νεώρια τοῦ Εἰρηνικοῦ μετηνέχθησαν τότε εἰς Βλαδιβοστόκ. Ἡ Σιβηρία μεγάλας ἐποιήσατο προσδόους ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Κοζάκων γενομένης κατακτήσεως. Τὸ τῆς μετακομίδεως σύστημα ἐχορήγησε βραχίονας εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν γεωργίαν ἐλεύθεροι ἀποικοι ἐγκατέστησαν ἐν τῇ δυτικῇ Σιβηρίᾳ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα ἰδρύθησαν, ὑποκινηθέντος ἐτί μάλιστα καὶ τοῦ σχεδίου τῆς ἰδρύσεως πανεπιστημίου.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ΙΘ' ἡ τῶν μεταλλείων τῶν Ούραλιων καὶ τῶν Ἀλταίων παραγωγὴ ἔτιχε σπουδαίας ἀναπτύξεως χάροις εἰς τὴν ἀφθονίαν καὶ εὐθυνίαν τῶν ἐργατικῶν κειρῶν ὡς καὶ εἰς τὰς εὐχερείας τῶν ποταμίων ὁδῶν. Τῷ 1835 ἀνεκάλυψαν χρυσωδυχεῖαν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Σιβηρίᾳ, ἡ δὲ τῶν μεταλλοφόρων στρωμάτων ἐκμετάλλευσις, παρὰ τὰ ἀπαντῶντα προστόμια, ἀποτελεῖ πηγὴν πλούτου διὰ τὰς ἀπομεμακρυσμένας ταύτας χώρας. Τῷ 1845 ἡ κυβέρνησις ἀνήγειρε τὸ ἐν Νικολαέβσκῃ μεταλλούργειον, κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ἀγκάρα καὶ τοῦ Ὄκου, ἵνα ἐνθαρρύνῃ οὕτω διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτῆς τὴν τοῦ σιδήρου βιωμηχανίαν.

Ο διοικητικὸς δραγανισμὸς τῆς Σιβηρίας χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1822. Οἱ βοεβόδαι, ὃν τὴν ἀνεξαρτησίαν μικρὸν κατὰ μικρὸν περιῳρίσεν ἡ κυβέρνησις, καταστείλασα ἄμα καὶ τὴν ἑντερούσην τυραννίαν, ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ τακτικῶν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων. Δύο γενικοὶ διοικηταὶ διωρίσθησαν ὁ εἰς ἐν Ὀμδκῃ (τῆς δυτικῆς Σιβηρίας), ὁ ἔτερος ἐν Ἰρκούτσκῃ (τῆς ἀνατολικῆς Σιβηρίας). Ἡ ἀνατολικὴ Σιβηρία περιελάμβανε τὰ κυβερνεῖται Ἱενισέν, Ἰρκούτσκην καὶ Ἰακούτσκην. Ἡ ὑπερβαϊκάλειος χώρα, ἡ παραλίος ἐπαρχία, ἡ ἐπαρχία τοῦ Ἀμούρ καὶ ἡ Καρπούτακα ἀπετέλεσαν τῷ 1860 τὸ γενικὸν κυβερνεῖον τοῦ Ἀμούρ, ὃτινι συνηνώθη ἡ Σακαλιανὴ νῆσος, παραχωρούθεισα τῇ Ρωσίᾳ τῇ 1867 ὑπὸ τῆς Ἱαπωνίας εἰς ἀντάλλαγμα τῶν Κουριλῶν νῆσων.

Ἡ πρὸς ἐπέκτασιν κίνησις, ἡ τοὺς Ρώσους ἀπὸ τῆς Κασπίας εἰς τὸν Πάμειρον καὶ ἀπὸ τῆς Ἀράλης λίμνης εἰς τὸν Ἰνδοκαύκασον ὁδηγήσασα, δὲν πόλυτον νὰ ἀνασταλῇ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ὡς ὑπετέθη συνεπείᾳ τῆς κατασκευῆς τῆς σειρᾶς ὀχυρωμάτων, πρωρισμένων εἰς ἀναχαίτισιν τῶν Τουρκομάνων. Ἰδού τι ἐλεγε τῷ 1864 ὁ πρίγκηπ Φορτζακάψ: «Οταν πεπολιτισμένον κράτος εὐδίσκηται ἐν συνεπαφῇ μετὰ λαῶν, ὁ κοινωνικὸς δργανισμὸς τῶν ὅποιων εἶναι στοιχειώδης, συμβαίνει πάντοτε ὥστε τὸ συμφέρον τῆς ἀσφαλείας τῶν μεθορίων καὶ τὸ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων ν' ἀπαιτῶσι νὰ ἔχασκῃ τὸ μᾶλλον πεπολιτισμένον κράτος ὑπεροχήν τινα ἐπὶ τῶν γείτονων, οὓς τὰ νομαδικὰ αὐτῶν καὶ ταραχοποιὰ θητοὶ καθιστῶσι λίαν ἀνησύχους. Κατ' ἀρχὰς ἐπιβάλλεται ἡ καταστολὴ ἐπιδρομῶν καὶ λεπλασιῶν· πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦ νὰ τεθῇ τέρμα εἰς ταῦτα ἀνάγκη νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ὑποταγήν, ἀμεσον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, οἱ γειτνιάζοντες πληθυσμοί. Τοῦ ἀποτελέσματος τούτου ἐπιτευχθήντος ἄπαξ, οἱ πληθυσμοὶ οὗτοι ἀποκτῶσιν ἥπιατερα ἥπι, ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου εὐθρονται καὶ οὗτοι ἐν τῷ μέρει ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς ἐπιδρομὰς φύλων μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένων. Τὸ κράτος λοιπὸν ἀναγκάζεται νὰ ὑπερασπίζηται αὐτούς ἀπὸ τῶν λεπλασιῶν τούτων, ἐκ τούτου δὲ πηγὴν, οἱ πληθυσμοὶ οὗτοι ἀποκτῶσιν ἥπιατερα ἥπι, καθόδον ἐπανηρρίσουν, καθόδον ἐπειδηγίσθη τις εἰς τὸν

ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΕΝ ΑΣΙΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἵδε προηγούμενον ἀριθμόν).

"Ἀπὸ τοῦ 1841—1860 ἡ τῆς Ρωσίας πολιτικὴ δύναται νὰ ἔχει κοινισθῆ κάλλιστα: ἔνθεν μὲν συνετέλεσε τὴν τοῦ Καυκάσου κατάκτησιν, ἔνθεν δὲ συνετέλεσε πρὸς τὸ Τουρκεστάν. Τῷ 1884 καθηπέταξε τὴν μεγάλην ὁδὸν τῶν Κιργηνῶν, ἐγκατέστησε δειρὰν ὀχυρωμάτων ἀπὸ τοῦ Ὀρεμπούργου μέχρι τῆς λίμνης Βαϊκάλης πρὸς ἔξασθαλιδιν τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κιργηνῶν ἡπυχίας, εἶτα, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς χώρας ταύτης ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν ιθαγενῶν τοῦ Κοκάν, τὰ μεθόρια μετεπήσθησαν πρὸς νότον, τὸ φρούριον Νόδο-Ἀλεξανδρόβσκη ἀντικατέστη ὑπὸ τοῦ φρούριον Νόδο-Πετρόβσκη (ὅπερ ἐλαβε τῷ 1857 τὸ δόνομα Ἀλεξανδρόβσκη), τῷ 1848 τὸ φρούριον Ἀράλσκ ιδρύθη ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀράλης λίμνης καὶ στολισκος ἐφερεν ἐπὶ τῆς μεγάλης ταύτης λίμνης τὴν ρωσικὴν σημαίαν· τῷ 1849 τὸ φρούριον Καζάλα ιδρύθη ἐν τῇ ὁχθῇ τοῦ Συντζάρα, καὶ τῷ 1853 ὁ Βλάραμβεργ κατέλαβε τὴν ἐν τῷ αὐτῷ ποταμῷ πόλιν Ἀκ-Μουστζίτ καὶ ἡγειρε τὸ φρούριον Πετρόβσκη. Κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολαῖς ἐπέκτασιν καὶ νοτιώτερον σύναμα τάμεθρια ἐχώρισαν, ικανῶς μάλιστα πέραν τοῦ Βαλκάς. Τῷ 1854 ἐτερον φρούριον ιδρύθη ἐν Βερούνῃ, πρὸς Β. τῆς λίμνης Ἰσνή-Κούλ, πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν στομίων τοῦ Τσιάν-Σάν.

Κατὰ τὸν κριμαϊκὸν πόλεμον οἱ Ρώσοι, βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς Περσίας καὶ ἐλπίζοντες ἐπὶ τὴν πρόστησιν τῆς Αργανίας ὑποστηρίξεως, κατήρθισαν τὸ σχέδιον ἐπιδρομῆς τῆς Ἰνδοκηνῆς, 30,000 δὲ Ρώσων θὰ προσίλαυνον ἀπὸ τοῦ Ἀστραβάδ εἰς Μεσχέδ, Ἐράτην καὶ Κανδαχάρην. Ἡ Ἀγγλία ὅμως συνῆλε συνθήκας μετὰ τοῦ χάνου μὲν τῆς Κελάτης τῷ 1854, μετὰ τοῦ Δόστ-Μωχαμμέτ δὲ κατὰ μάρτιον τοῦ 1855. Οἱ Πέρσαι φύσκοι ἐχθροὶ τῶν Ἀφγανῶν, κατέλαβον τὴν Ἐράτην κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1856 καὶ πάραντα σχεδόν ἐξερράγη ὁ ἀγγλοπερσικὸς πόλεμος, δῆτις ἐλπιε, κατὰ μάρτιον τοῦ 1857 διὰ τῆς συνθήκης τῶν Παρισίων. Ὁ σάχης ἐφύλαξε τὴν Ἐράτην, ἥν διώδος Χανικώφ ἐπεσκέψατο τῷ 1858. Τῷ 1861 οἱ Πέρσαι ἀνέλαβον ἀνεπιτυχῆ ἐκ-